

กฎหมายน่ารู้

ทำผิดกับทำโดยไม่ชอบ

ดร.โสภิตวนิชย์ถนอม
นิติกร ศจ.สระแก้ว
ที่ปรึกษากฎหมายสำนักงาน
สภ.จ.จังหวัดสระแก้ว

การกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิใช่การกระทำผิดกฎหมาย แต่เป็นการกระทำโดยไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ส่วนกระทำผิดกฎหมายเป็นการกระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ทั้งสองคำจึงมีความหมายแตกต่างกัน

มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒^๑ กำหนดว่าการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดนั้นมีเหตุดังนี้ ๑) กระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ๒) กระทำโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ๓) กระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ๔) กระทำโดยไม่สุจริต ๕) กระทำโดยมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ๖) กระทำโดยมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร และ ๗) กระทำโดยเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ ดังนี้ หากหน่วยงานทางปกครองใดถูกฟ้องคดีให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครอง ถ้าศาลพิจารณาเห็นว่ากฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นมีลักษณะดังกล่าว ศาลก็จะมีคำพิพากษาเพิกถอนกฎหรือคำสั่งนั้นเนื่องจาก “การออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” เจ้าหน้าที่ผู้ออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองดังกล่าวจะเป็นความผิดหรือไม่ ต้องไปพิจารณาตามบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ถ้ากฎหรือคำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายใน ๗ ลักษณะข้างต้น แล้วหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้ออกกฎหรือคำสั่งมีพฤติการณ์กระทำอันมีลักษณะเป็นความผิดตามกฎหมายจึงจะมีลักษณะเป็น “การกระทำผิดกฎหมาย” อาจดูกลองโทษดังที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้...) นั่นคือ “การกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” จึงมิใช่หมายความว่า “การกระทำผิดกฎหมาย”

ดังจะเห็นได้ว่า การกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่มีลักษณะเป็นความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้นที่จะเป็นการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ “กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” จึงมิใช่ “กระทำผิดกฎหมาย” ดังที่คนทั่วไปเข้าใจกัน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว
กลุ่มงานวินัยและนิติการ โทร.๐-๓๗๕๕-๐๒๔๕

^๑พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ (๒๕๔๒, ๑๐ ตุลาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๖. ตอนที่ ๙๔ ก. หน้า ๖.